

תלמיד חכם], מאי? האם הוא יפסיד את הנכסים?!

אמר להוין: ליקני הדין. כלומר, יקנה הבן עתה את הנכסים. ואי הואי בר ברי צורבא מרבנן — לקנייה אותו בן בנו. ואם לא — יקנה הבן השני את כל הנכסים⁽¹⁰⁾.

מאי? מה הדין במקרה כזה?

אמרי פומבדיתאי: בכהאי גוונא, קני [קנה אתה] — על מנת להקנות לאחר הוא. שהרי הקנה את הנכסים לבנו הזה — רק על מנת שיקנה בן בנו את הנכסים.

וכל קני על מנת להקנות — לא קני⁽¹¹⁾.

ורב נחמן אמר: אפילו בכהאי גוונא, קני על מנת להקנות — קני.

וראיה לדבר:

דהא כשקונים בקנין חליפין, ונותן הקונה למקנה סודרא [סודר], כדי שיקנה לו המקנה תמורת הסודר קרקע — קני על מנת להקנות הוא, שהרי הקנה לו את הסודר רק על מנת שיקנה לו את הקרקע, ולא לשום צורך אחר!

אמר רב אשי: ומאן לימא לן דסודרא, אי תפיס ליה המקנה — לא מיתפיס? שמא יכול המקנה לזכות בסודר לעצמו!

ועוד, אף אם נאמר שסודרא קני על מנת להקנות הוא, מכל מקום יש בו מעלה יתירה, שהרי קני מן השתא, לפני שהחזיר המקנה את הסודר לקונה, שהרי סתם קנין — מעכשיו הוא.

מה שאין כן הליון נכסי, נכסים אלו, של אותו אדם, לאימת קני [מתי יקנה אותם הבן] — רק לכי הוי בריה צורבא מרבנן [כשהיה בנו צורבא מרבנן], שכיון שלא הקנה לו אלא כדי שיהיו של בנו, ודאי לא

מתנה, אז אסור. אבל אם אמר לאחר מכן, מותר, כיון שבשעת מתנה לא אמר כלום.

אבל הרמב"ם [פ"ז מהל' גדרים הלט"ו] כתב שאפילו אם אמר כן לאחר מכן — אסור, ואינה מתנה.

10. כך ביאר הר"ן את סוגייתנו, משום שהיה קשה לו, הרי למרות שאסר נכסיו על הבן, יקנה אותם בן בנו! שהרי הביא הר"ן לעיל, שמי שאסר נכסיו על בנו, אף שאינו רשאי ליהנות מהן, מכל מקום גוף הנכסים — שלו הוא. וכיון שכן, יירשנו בן בנו, בין אם יהיה ת"ח, ובין אם לא.

לכן ביאר, שכך היה המעשה, שלאותו אדם היו שני בנים, אחד מעלי, ואחד שהיה שמיט

כיתנא, והכירו בו, שהיה רוצה לתת את נכסיו לאותו בן מעולה. ולכן אמרו לו: אי הוי בר בריך צורבא מרבנן — למה לא יזכה בנכסים? והשיב להם, אכן, יקנה עתה גם הבן השני חצי מהנכסים, ואם יהיה בנו צורבא מרבנן — יקנה את אותה מחצית הנכסים. ואם לא — יהיו כל הנכסים של הבן המעולה.

11. ואין זה דומה למתנה על מנת להחזיר — ששמה מתנה, ששאני התם, דמכל מקום הרי הוא זוכה בה לשעתו — ומשתמש בה. אבל כאן לא הקנה לבנו כלל שיזכה הוא בנכסים, אלא רק כדי שיזכה בהם בנו אם יהיה צורבא מרבנן, ולכן לא קנה כלל, והבן המעולה יקנה את כל הנכסים. ר"ן.